

4. Белико В.И. (2007). Жест языки. Лингвистический энциклопедический словарь. С. 153.
5. Кульбіда С.В. (2007). Українська дактилологія: науково-методичний посібник. Київ: Педагогічна думка.
6. Kulbida, S. (2020). Linguistic personality in Ukrainian language education of deaf education direction. *Education: Modern Discourses*, 3, 131-142. <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2020-3-13>
7. Pakhomova N. G., Okhrimenko I. M., Kul'bida S. V., Yanovska T. A., Stanetska H. M. (2021). NEUROPSYCHOLOGICAL PRINCIPLES OF COGNITIVE AND COMMUNICATIVE ACTIVITIES DIAGNOSIS IN ADULTS WITH EXTRAPYRAMIDAL SYSTEM DISORDERS. *Wiadomości Lekarskie, VOLUME LXXIV, ISSUE 10 PART 1, OCTOBER 2021*. 2494-2502. DOI: 10.36740/WLek202110124

Жук Валентина Володимирівна,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу освіти дітей з порушеннями слуху
Інституту спеціальної педагогіки і психології
Імені Миколи Ярмаченка НАПН України

КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНА ДОПОМОГА ДІТЯМ З КОХЛЕАРНИМИ ІМПЛАНТАМИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

В Україні здійснюється поступ до світових стандартів надання допомоги дітям з порушеннями слуху, у 2021 році законодавчо унормовано обов'язковий неонатальний скринінг слуху (Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 09.06.2021 № 1144 «Про затвердження порядку скринінгу слуху дітей», чинний з 01 січня 2022 року), набирає обертів раннє втручання, продовжують розгортатися інклюзивні процеси, збільшується кількість дітей, слухопротезованих системами кохлеарної імплантації. Зокрема, після вимушеної перерви, плануються операції в Інституті отоларингології імені Коломійченка. Безкоштовну допомогу українським дітям з порушеннями слуху пропонують центри кохлеарної імплантації країн-партнерів, зокрема, у Польщі пропонують дітям з України діагностику можливості проведення імплантаційного слухопротезування, операції з кохлеарного імплантування, в тому числі імплантація на друге вухо для користувачів одного імплантату.

Технічні засоби слухопротезування осучаснюються, їх характеристики змінюються, можливості корекції слуху покращуються, що створює нові, більш сприятливі, умови для слухомовленнєвого розвитку їх користувачів. Розширюються показання та збільшуються віковий діапазон імплантованих осіб, що зумовлює велике розмаїття особливих потреб носіїв кохлеарних імплантів та варіантів їх задоволення.

Зазвичай, частина дітей, слухопротезованих системами кохлеарної імплантації, навчається у спеціальних, інша – в інклюзивних закладах

освіти. Педагоги таких закладів, переважно знайомі з особливостями слухового сприймання, мовлення, специфікою засвоєння навчального матеріалу такими дітьми. Організовано й корекційно-розвивальну допомогу дітям у закладі освіти або поза його межами поблизу місця проживання дитини.

Однак, війна змусила велику кількість родин з дітьми покинути свої домівки, евакуюватися у більш безпечні регіони України або за кордон, тож частина дітей тимчасово змінила місце проживання. Відтак, і діти з кохлеарними імплантами з таких родин потрапили в інші умови, деякі з них навчаються, у своїх закладах освіти дистанційно, інші - продовжили навчання у нових для них садочках та школах. Віднедавна, відповідно до змін у порядку організації інклюзивного навчального процесу, затверджених урядом Постановою КМУ № 493 від 29 квітня 2022 року, в дитячих садочках та школах

✓ гранична межа щодо кількості учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивних класах або групах відмінена (дитині з кохлеарним/и імплантом/ми може приділятися менше уваги, якщо у групі чи класі багато дітей з особливими освітніми потребами);

✓ заклад не має права відмовити в організації інклюзивного навчання та створенні інклюзивної групи (можливі випадки, коли у групі чи класі не створені оптимальні акустичні умови для дитини з кохлеарним/и імплантом/ми, присутня реверберація, дифракція, учасники освітнього процесу не знайомі з правилами комфортної комунікації з дитиною з КІ).

Отже, діти, слухопротезовані кохлеарними імплантами, отримують освіту у закладах, які мають різні умови та різний ресурс (фаховий, методичний, технічний та ін.) й потребують методичного забезпечення з врахуванням цих особливостей. Корекційно-розвиткові послуги дітям з кохлеарними імплантами за таких умов здебільшого надаються дистанційно фахівцями спеціальних закладів освіти, інклюзивно-ресурсних центрів та інших установ різного підпорядкування, які здійснюють супровід дітей з кохлеарними імплантами. Використання ресурсів спеціальних закладів освіти для дистанційної корекційно-розвивальної допомоги дітям з кохлеарними імплантами, які здобувають освіту в інклюзивних закладах, тимчасово змінили місце проживання і навчаються за кордоном, у нових для них закладах є доцільним та необхідним з огляду на те, що категорія дітей з порушеннями слуху є найбільш специфічною серед інших категорій дітей з особливими освітніми потребами з точки зору потреб, освітнього середовища, мовно-культурних особливостей дітей та необхідних компетентностей педагогів для реалізації освітніх та корекційно-розвивальних цілей. Фахівці спеціальних закладів можуть бути залучені дистанційно не лише безпосередньо до проведення корекційно-розвиткових занять, а й до психолого-педагогічного діагностування; розроблення індивідуальної програми розвитку дитини; моніторингу успішності, виявлення труднощів,

аналізу причин та визначення шляхів подолання труднощів та перешкод; консультування батьків; консультування педагогів щодо навчання дітей з порушеннями слуху, адаптування фізичного середовища, специфіки викладання тощо; дозованої допомоги (додаткові заняття з окремих предметів, асистування за потребою) дитині, що опосередковано суттєво впливає на якість корекційно-розвивальної допомоги.

Серед особливостей корекційно-розвивальної допомоги дітям з кохлеарними імплантатами в умовах дистанційного навчання зазначимо:

– поєднання безпосередньої взаємодії дитини і батьків та опосередкованої – дитини і педагога;

– варіативність умов, у яких відбувається корекційно-розвивальна робота (зокрема, може суттєво різнитися якість відтворення звукових сигналів технічними засобами, акустичні умови, у яких відбувається сприймання, психологічний стан учасників освітнього процесу тощо);

– залишається актуальним і вкрай важливим врахування індивідуальних особливих потреб дитини, особливостей слухового сприймання, мовленнєвого розвитку, мовного статусу родини та провідного способу комунікації (словесна, жестова мова) самої дитини;

– особливої важливості набуває повторюваність матеріалу, оскільки ускладненість умов, важкий психологічний стан усіх учасників, зумовлений війною, обмеженість спілкування з однолітками, нерегулярність занять, необхідність адаптування до нових умов негативно впливають на динаміку слухомовленнєвого розвитку дитини.

На допомогу педагогам ми підготували дидактичні матеріали з розвитку слухового сприймання і мовлення дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з кохлеарними імплантатами. Науковим підґрунтям для розроблення практичних матеріалів слугували результати експериментального дослідження, присвяченого формуванню слухомовленнєвих навичок у дітей з кохлеарними імплантатами, а саме технології слухомовленнєвого розвитку таких дітей. Матеріали можуть слугувати орієнтовними зразками для розроблення методичного забезпечення слухомовленнєвого розвитку дітей з кохлеарними імплантатами за окремими напрямками корекційно-розвивального впливу в умовах дистанційного навчання.

Диференціація К-Т

Валентина Жук
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи
Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України
Відділ освіти дітей з порушеннями слуху

Свійські птахи

Валентина Жук,
к.п.н., старший науковий співробітник
відділу освіти дітей з порушеннями слуху
Інституту спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України

Свійські тварини

Валентина Жук,
к.п.н., старший науковий співробітник
відділу освіти дітей з порушеннями слуху
Інституту спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України

Склад слова

Валентина Жук,

к.п.н., старший науковий співробітник
відділу освіти дітей з порушеннями слуху
Інституту спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України

Матеріали представлені у вигляді презентацій, слайди яких містять методичний апарат, наочний матеріал, зразки акустичних сигналів для слухового сприймання. Вони, зокрема, стануть у нагоді тоді, коли немає можливості скористатися спеціальними комп'ютерними програмами, друкованими посібниками, можуть бути використані у роботі спеціальних педагогів, а також батьків. Безперечно, технічні засоби (не всі мають доступ до комп'ютерів, користуються телефоном, якість відтворення звуків може бути різною) зумовлюють специфіку відтворення акустичних сигналів, що для дітей нашої категорії є дуже суттєвим і може спричиняти додаткові труднощі. Презентовані матеріали можуть бути використані вибірково, наприклад: зразки завдань, картинки, мовленнєвий матеріал, схеми слів тощо за обмеженої можливості відтворення і сприймання акустичних зразків. Вони допоможуть педагогам і батькам зберегти безцінний ресурс часу і сил, який вони витрачають на те, щоб підтримати діток у надскладний воєнний час.

Список використаних джерел:

1. Литовченко С.В. (2020). Дистанційне навчання дітей із порушеннями слуху: рекомендації учасникам команди супроводу. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 3-4 (97-98).

2. Новий формат освітнього середовища: діти з порушеннями слуху у дошкільлі : навч.-метод. посібник. С. В. Литовченко, В. В. Жук, В. В. Литвинова. К.: ФОП Симоненко О. І. 325 с.

3. Учні початкових класів з порушеннями слуху: навчання і розвиток : навчально-методичний посібник. С. Кульбіда, С. Литовченко, В. Жук, В. Литвинова. Харків: вид-во «Ранок». 144 с.